

УДК 811.161.2'255.4'373.43]:821.161.2-1(092)
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2020-1-18>

ПЕРЕКЛАД ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКИХ ЛЕКСИЧНИХ ІННОВАЦІЙ ЯК ДЕКОДУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ П. ТИЧИНИ)

Христич Ніна Сергіївна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземної філології, перекладу та методики навчання
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
forkaf@ukr.net
orcid.org/0000-0002-6839-8946

У статті викладено результати дослідження лексичних інновацій в оригіналі та англomовному перекладі поетичних творів П. Тичини. На думку автора, уживання нових слів зумовлено когнітивними причинами, що, зрештою, переходить в авторський задум, який перекладачу потрібно розкодувати. Підтверджується думка, що вживання авторських поетичних неологізмів та okazіоналізмів поглиблює теорію тексту, а перекладознавчі тактики сприяють розвитку лексичного вокабуляру.

Неологічний номінативний простір у поезії П. Тичини представлений різними частинами мови, серед яких автор аналізує іменники, прикметники й дієслова. З огляду на той факт, що неологізми П. Тичини володіють незвичайною внутрішньою експресією, перекладачу доводиться виявляти креативність, яка полягає в частому утворенні та вживанні лексичних інновацій, у яких закріплюються соціально значущі концептуальні смисли й різноманітні ефектні реакції на навколишню дійсність.

Автор досліджує рухливість і семантичну ємність індивідуально-авторських новотворів, у яких яскраво виражена оцінна конотація, що забезпечує можливість будувати на їх основі виразні художні образи, проте в плані перекладу вони становлять значні труднощі. Сама специфіка природи інноваційних утворень у поетичному тексті значно ускладнює його сприймання, адже вимагає від читачів залучення поетичної рецепції та професійності її передачі. Індивідуально-авторські новотвори ускладнюють переклад ще й тому, що йдеться не стільки про літературні композиційні особливості П. Тичини, скільки про його новаторський підхід у словотворенні.

Матеріал дослідження засвідчив, що англomовні переклади поезії М. Найдана та С. Комарницького є повноцінними відтвореннями поетичних образів П. Тичини, проте не зовсім точними в аспекті передачі неологізмів та okazіоналізмів, що в більшості випадків замінюються іншими лексико-стилістичними засобами.

Вивчення лексичних інновацій у царині перекладацьких студій виявило потребу системного підходу до їх дослідження як складного явища – індивідуально-авторської номінації, що може стати перспективним напрямом перекладацьких досліджень.

Ключові слова: індивідуальний стиль, інновація, декодування, неологізм, okazіоналізм, художній переклад, словотворення, поезія, Павло Тичина.

TRANSLATION OF INDIVIDUAL AUTHOR'S LEXICAL INNOVATIONS AS DECODING OF CONCEPTUAL INFORMATION (A CASE STUDY OF OF P. TYCHYNA'S POETRY)

Khrystych Nina Serhiivna,
Ph.D. (Pedagogy),
Associate Professor at the Department of Foreign Philology, Translation and Applied Linguistics
Hryhoriy Skovoroda University in Pereiaslav
forkaf@ukr.net
orcid.org/0000-0002-6839-8946

The article focuses on the results of the study of lexical innovations in the original of P. Tychna's poetry and its English translation. According to the author, the use of new words is due to cognitive reasons, which ultimately passes into the author's plan, which the translator needs to decode. It is confirmed that the use of author's poetic neologisms and occasionalisms deepens the theory of the text, while the translation tactics contribute to the development of lexical vocabulary.

The nominative space in P. Tychna's poetry is represented by various parts of speech, among which the author analyzes nouns, adjectives and verbs. Taking into account the fact that the neologisms of P. Tychna have an unusual internal expression, the translator has to show creativity, which reveals in the frequent formation and use of lexical innovations, in which socially meaningful conceptual meanings and various spectacular reactions to the surrounding reality are fixed.

The author investigates the mobility and semantic capacity of individual author's innovations, which have an evaluative connotation, which provides the opportunity to build the expressive figurative images, but they present the considerable

difficulties for translation. The very specific nature of innovative formations in the poetic text greatly complicates its perception, since it requires readers to attract the poetic reception and professionalism of a translator. The translation is also complicated by P. Tychna's innovative approach to word-formation.

The material of the research showed that the English translations by M. Naydan and S. Komarnycki are full reproductions of P. Tychna's poetic images, but not quite accurate in the aspect of the transfer of neologisms and occasionalisms, which in most cases are replaced by other lexical-stylistic means.

Key words: individual style, innovation, decoding, neologism, occasionalism, figurative translation, word formation, poetry, Pavlo Tychna.

1. Вступ

У сучасній лінгвістиці актуальним і перспективним є дослідження інноваційних мовних процесів, фіксація та дослідження нових слів як результатів індивідуальної авторської креативності митців слова. Вивчення лексичних інновацій дає змогу більш чітко проаналізувати внутрішньомовні закономірності відбиття явищ за допомогою наявної нормативної парадигматико-синтагматичної системи сучасної мови, а також вивчати активні мовні процеси на певному етапі розвитку людства. Новотвори в широкому значенні цього терміна, у тому числі й індивідуально-авторські лексичні новотвори, являють собою особливий пласт лексики, який формується не лише у зв'язку з появою нових реалій, а й під впливом тенденцій внутрішньомовного розвитку (наприклад, тенденції до увиразнення викладу думок, надання їм емоційно-експресивного змісту).

Поетичні твори є невичерпним джерелом появи різних мовних інновацій, зокрема індивідуально-авторських новотворів. Серед індивідуально-авторських новотворів варто чітко розмежовувати неологізми й оказіоналізми. *Неологізми*, як правило, оформлюються за наявними лексико-граматичними параметрами; вони зареєстровані в лексикографічних джерелах, мають чітко визначену семантику й поступово міцно закріплюються в мові. *Оказіоналізми* – це мовленнєві конкретно-ситуативні одиниці, які утворюються як за загальноновживаними, так і за новими словотвірними моделями, проте такі слова рідко переходять у загальноновживану лексику та відображають передусім тенденцію до оригінальних авторських засобів вираження їх внутрішнього світу. Як правило, вони надовго зберігають забарвлення образної індивідуальності й доречні лише в авторських творах, де виконують певну художню функцію. Оказіоналізми в більшості випадків не реєструються в лексикографічних джерелах.

Індивідуально-авторські неологізми й оказіоналізми становлять особливий інтерес також для перекладу, оскільки вони належать

до галузі важко перекладного, а інколи неперекладного, адже така дія вимагає гармонії лінгвальних та екстралінгвальних засобів. Перекладач мусить прийняти самостійне й оригінальне перекладацьке рішення.

У рамках проведеного дослідження ми спираємося на розуміння індивідуально-авторських лексичних новотворів як спеціальної нової чи переосмисленої через певні об'єктивні та суб'єктивні причини частини художньої лексики, яка вживається для відбиття образності художнього тексту, надання твору індивідуального характеру, передавання певних емоцій у тому випадку, коли в мові бракує вже наявних слів. Така лексика має свої відмінні ознаки форми і змісту, спричинені як позамовними чинниками (художнім змістом, особливостями характеру, рецепцією, ідеологією тощо), так і внутрішньомовними закономірностями й особливостями відображення цих процесів у мові.

Геніальний український поет Павло Тичина був новатором як у розвиткові вже наявних мовних традицій, так і в створенні величезної кількості неологізмів, оказіоналізмів, особливих метафор та епітетів, побудованих за такими лінгвістичними моделями, що видаються неможливими під час перекладу англійською мовою. Новотвори П. Тичини містять різні модальності реальності, сплетені в єдності чуттєвого, звукового, зорового й тактильного авторського світосприймання.

Метою дослідження є пошук індивідуально-авторських лексичних новотворів (неологізмів та оказіоналізмів) у поезії П. Тичини й аналіз їх трансформацій англійською мовою.

Матеріалом дослідження слугували поетичні твори П. Тичини зі збірок «Замість сонетів і октав», «Де тополя росте: Павло Тичина» та їх англійські переклади С. Комарницького й М. Найдана.

Методи дослідження. У роботі використувався перекладознавчо-зіставний метод аналізу оригіналів і перекладів поетичних творів із залученням елементів трансформаційного аналізу (для дослідження всіх можливих трансформацій під час перекладу

новотворів (неологізмів та okazіоналізмів), виявлення перекладацьких ходів і способів реалізації декодування інформації в мові перекладу). Застосування психолінгвістичного методу інтроспективного аналізу дало можливість виявити інтенційні особливості авторського задуму та можливості їх художнього відтворення в мові перекладу.

2. Результати й дискусії з проблем перекладу авторських інновацій

За результатами досліджень Г. Вокальчук (Вокальчук, 2008), серед поетів ХХ–ХХІ ст. найбільшу кількість лексичних інновацій створили В. Барка (понад 1300 слів), В. Стус (понад 1130 слів) П. Тичина (близько 1100 слів), А. Малишко (850 слів), М. Семенко (825 слів), Б. Нечерда (понад 510), І. Павлюк (понад 640 слів). Уточнення потребують статистичні дані щодо неології Ліни Костенко, М. Вінграновського, С. Жадана, Б. Олійника, І. Драча, Д. Павличка й інших авторів, які збагатили словник української поезії власними словесними знахідками. Індивідуально-авторські неологізми рідко переходять у загальноживану лексику. Як правило, вони надовго зберігають забарвлення образної індивідуальності й доречні тільки в окремих творах, де виконують функцію ідентифікації авторського стилю.

Складність передачі новоутворення з однієї мови іншою полягає передусім у відсутності еквівалента в мові перекладу. Більш-менш адекватний переклад передбачає не лише вичерпну передачу смислового змісту оригіналу, а й відтворення його прагматичного потенціалу. Авторські новоутворення нерідко стають проявом гострокритичних інтенцій автора.

Для передачі іншомовних авторських неологізмів під час перекладу використовується цілий спектр способів для досягнення адекватності відтворення авторської інтенції та впливу на сприйняття реципієнта. Кожен із прийомів має свої переваги й недоліки. Перекладач по-різному вирішує проблему адекватної передачі одиниці смислової структури тексту-оригіналу з урахуванням низки чинників: специфіки мовного втілення намірів автора, його ідейності, стилю й позатекстової культурно обумовленої інформації.

Okazіональні слова, вжиті у творах поетами, у силу своєї виразності й емоційної насиченості використовуються як вагомий засіб створення художнього образу – цілісної когнітивної системи, у якій okazіональні слова виконують поетичну функцію. Особливість створення okazіональних слів-образів

залежить від індивідуальності поета та його суб'єктивного бачення проблеми. Okazіональні слова допомагають розкрити образ самого автора, зрозуміти його стилістичні засоби, які функціонують як цілісна словесно-художня система.

Індивідуальний лексикон кожного конкретного поета чи письменника формується на основі асоціювання лексикону з концептуальною мережею його рецепції в межах лексико-семантичної системи мови, являє собою індивідуальну систему концептів. Отже, індивідуальний лексикон митця становить концептуальну основу будь-якої номінації в мовленні. Творець вибирає ту або іншу одиницю номінації залежно від того, якою мірою її семантика задовольняє процес концептуалізації.

У процесі творення поезії мовна одиниця функціонує, з одного боку, як одиниця словникового складу й основа кодування концептуальної інформації, а з іншого – як компонент загальної структури пам'яті, пов'язаної асоціативними зв'язками з іншими її компонентами. Частина концептуальної мережі пам'яті поета, що стоїть за словом, – лексикон – актуалізується в процесі породження мовлення як особливий механізм, що забезпечує правильний вибір та адекватний вхід слова в структуру висловлення. Ієрархія організації засобів номінації в систему в рамках лексикону задається конкретною людиною через її асоціації, отже, варіюється від одного індивіда до іншого.

3. Перекладацька майстерність П. Тичини

Образ автора – це внутрішній стрижневий компонент, навколо якого групується вся стилістична система твору. Поети використовують такі засоби емоційного впливу на адресата, які повинні знайти запрограмований у цих засобах відгук у його душі, викликають у ній хвилювання, відповідно, експресивний ефект. Пошук потрібних новотворів, здатних адекватно виразити авторські асоціації, – це складний і тривалий процес. Майстерність письменника й полягає в майстерності живопису образами, враженнями самого життя, а це потребує знання мови, уміння застосовувати наявні в ній словотвірні засоби. Ми погоджуємося з думкою М. Фоки (Фока, 2014: 221), що «Тичина перетворився на Сфінкса, який ставить запитання всім, хто стає на шлях українського літературознавства. Тичина – людина-оркестр і людина радянського штибу, людина-бунтар, український Рабіндранат Тагор і митець, який усе життя картатиме себе за внутрішню слабкість і слабодухість».

У поетичних творах П. Тичини майстерно використано такі авторські новотвори, як *одсвічення, світобудування, далекобіжний, багатобджолий, дво-сірий, стобуремний, стоглобальний, сторадісний, стовесельний* тощо. Створені певною схемою, неологізми демонструють зв'язок із моделлю, за якою вони побудовані, і характеризуються нашаруванням додаткових асоціативних відтінків, набутих у контексті. У поетичному тексті авторські новотвори виступають його активним компонентом.

Для вивчення особливостей художнього оновлення та їх перекладу значно цікавішими, проте й важчими є неологізми, у яких відчутно сприймаються емоційно-експресивні відтінки, оцінний бік яких має навіть більшу вагу, ніж пізнавальний. Прикладом художнього словотворення є вірш «Напроресні» П. Тичини, який рясніє неологізмами.

*Вже сніг на талих пересмушках
став ніздрюватим: срібна цвіт' ...
Набухла ряботить кора,
Між хмар узолотились блиски...
Бучить в деревах соків сила, –
перед весіння це гучінь.*

*Ген поїзд ходом молодим в бік Дарниці жене...
і одвисає за ним круглобілястий дим...*

Поетії П. Тичини притаманна музичність – один зі складників, що становить особливі труднощі для перекладача. Це пов'язано зі специфічними музичними природою та характером засобів, що несе в собі високохудожній текст. Так порівняльна метафора «...Горить-тремтить ріка, як музика» (Тичина, 2000) розкривається авторське

сприймання поета плину води як музики. Намагаючись адекватно передати своє враження, П. Тичина порівнює «горіння-тремтіння ріки» з музикою. Так зорові відчуття («горить-тремтить ріка») асоціюються зі слуховими («як музика»). Точною є інтерпретація М. Найдана, де збережено музичну аналогію: “*The river glows and quivers / like music*” (Тичина, 2012). П. Тичина намагався залучити мелодійні засоби, «щоб одночасно навювати відчуття й уявлення різномодальних рецепторних систем». П. Тичина як професійний музикант удався до перекодування законів музики на літературний рівень, що потребують відповідного прочитання й розуміння. У результаті літературний твір набував специфічних музичних ознак, які потрібно було виразити літературним словом. Перед перекладачем стоїть завдання відтворити музичність тексту поета, аби іноземний слухач зрозумів глибоке «мелодійно-звукове» наповнення твору та геніальність автора першоджерела.

С. Комарницький порушує синестезійність образу-оригіналу: “*The sunlight / Filters through the forest / A harp's broken music, / As spring walks soundlessly / Through rumped wheat*” (Тичина, 2012). Як бачимо, золоте звучання арф змінюється на візуальну деталь сонячного світла (“*the sunlight*”), а неповторне звучання арф стає лише “*a harp's broken music*”. Відчувається певна переосмисленість рядків перекладачем. С. Комарницький передав загальний тон, проте образність першоджерела, зокрема синестезійність, утрачена.

Проте прості слова-неологізми можуть становити труднощі перекладу, і в такому разі перекладач знаходить простий відповідник.

<p><i>Промінні заори воралися у хмари. Чую – фанфари.</i></p>	<p><i>What is the sound Carried on the wind? Cannons and trumpets («Замість сонетів і октав»).</i></p>
---	--

Неологізм «заори» передано простою лексичною одиницею “*sound*”.

<p><i>Дніпре, Дніпре, Сон-дрімайло, Ти нам батько всім.</i></p>	<p><i>Dear Dnipro, dozing dreamer, you are father to us all («Плач Ярославни»).</i></p>
---	---

У розглянутому прикладі іменник «сон-дрімайло» перекладено словосполученням «прикметник + іменник» – “*dozing dreamer*”. Перекладач удався до трансформації, яка полягає в заміні частини мови. Перехід у мор-

фологічні класи відбувається за схемою: *Noun* → *Adjective*. Так він переклав іменник «дрімайло» прикметником “*dozing*”.

П. Тичина утворює неологізми шляхом словоскладання. У П. Тичини це насамперед

зовні несподівані, але глибоко виправдані образним контекстом сполучення, як, напри-

клад, *брунькоцвіт, злотозор, вітровіння, блакитнолісся, бистрокрилля*.

*Нікого так я не люблю
Як вітра **вітровіння**.
Його шляхи, його боління
І землю свою.*

*I do not love anything
As much as the **demonic gale**
His **pain** and his path, and the Earth, My Earth
(«Вітер з України»).*

У послівному перекладі “*demonic gale*” означає «страшений/чортівий ураган». Калькування припускає існування двосторонніх міжмовних відповідностей між елементарними лексичними одиницями, які й використовуються як «будівельний матеріал» для відтворення внутрішньої форми слова, яке перекладають, що

в указаному прикладі не можна застосувати. Отже, український неологізм «*вітровіння*» втратив свою інноваційну природу, але набув в англійській мові підсилювальної семантики. Інший неологізм із цього вірша «*боління*» передано англійською мовою простим іменником «*rain*», що в жодному разі не є неологізмом.

*Впаду, впаду, впаду
На синю **глибочінь**.
Протінь
У сонячній саду*

*I fall. I fall. I fall.
Into the blue
Depth of the shadow and shade
In the sunlit orchard
(«За хмарами обвали»).*

Розглянутий приклад також засвідчує факт утрати інноваційності іменника «протінь» і спроби перекладача знайти йому художньо-образні відповідники.

Найбільше неологізмів у творах П. Тичини ми знаходимо серед прикметників.

*Чом же ви мовчите, ви
трагічно-безжурні?
Чи забули ви сміх, чи забули ви глум?
Під плачі наші
журнії, журні, бандурні.*

*Why do you say nothing,
tragically indifferent?
Have you forgotten laughter or how to joke.
Beneath the weeping of our harps
(«Дух народів горить »)*

У цьому фрагменті вірша неологізми «трагічно-безжурні» та «журнії, журні, бандурні» не знайшли свого неологічного відповідника під час перекладу англійською. С. Комарницький «трагічно-безжурні» переклав стилістично-нейтрально – “*tragically indifferent*”, а «журнії, журні, бандурні» – “*the weeping of our harps*”. До того ж перекладач не дотримався стилістичного прийому повтору – «журнії, журні ...», що має синестезійне музично-живописне звучання, яке будується на музиці, бо саме вона (музика) викликає живописні асоціації (Комарницький, 2012).

У віршованому рядку «*Арфами, арфами – / золотими, голосними обізвалися гаї / Самодзвонними...*» візуальна картина гаїв розкривається музичним супроводом: звуками золотих, голосних, самодзвонних арф. Прикметник «*самодзвонними*» є неологізмом, який в англійському варіанті передається відповідником “*self-strumming*”. У контексті змішаний образ детально передано в пере-

кладі М. Найдана: “*Like harps, like harps – / the golden groves resound / Self-strumming...*”, так англійський читач відчує повноту поетичного образу (Тичина, 2000).

Розглянемо складні прикметники, другий компонент яких містить сему «соматичне поняття», серед ми виділяємо композити, другий компонент яких співвідноситься з назвою (лице – *-лиций, -ликий*, вид – *-видий*, рука – *-рукий*, брови – *-бровий, -бривий, -брив*, чоло – *-чолій* тощо) або істотою взагалі (голова – *-головий, -главий, -глав*, очі – *-окий*, ноги – *-ногий*, тіло – *-тілий* тощо). Суфікси різних семантичних груп містять у собі достатню інформацію понятійного і власне естетичного характеру, що дає змогу поету широко вживати такі новоутворення в художньо-естетичних цілях.

Окрему групу становлять композити, другий компонент яких співвідноситься з назвою частини тіла птаха (крило – *-крилий*). Поєднання компонентів, що сприймаються як

семантично несумісні, надає метафоричного значення композитові. Основи *-крилий*, *-окий*, *-рукий*, *-головий* і под. найчастіше поєднуються з кольороназвами (*червоноокий*, *зеле-*

нокрилий, *рожевокрилий*, *багрянокрилий*, *зеленоголовий* тощо). Серед складних неологізмів загалом переважають двокомпонентні одиниці.

*Послужи ще ти, вітрило,
вітре-чорнобров!*

*Your services are needed,
black-browed Wind.
(«Плач Ярославни»).*

Автору вдалося відтворити неологізм «вітре-чорнобров» як *“black-browed Wind”*, що відповідає вимогам адекватного літературного перекладу.

Прикметники з основами на позначення психічних властивостей (*веселоокий*, *ганебноокий*, *тихоокий*, *блаженнокрилий* тощо), вражень, психічного сприйняття (*кригоокий*, *сонцеокий*, *веснянокрилий*, *ганебнокрилий*, *хитрорукий*, *громорукий* тощо). Компоненти *-крилий*, *-головий* і їх форми *-крильний*, *-крил*, *-главий*, *-глав* поєднуються з кількісними номінаціями: *восьмикрилий*, *мільйоннокрилий*, *стокрильний*, *шестикрилий*, *двоглавий*, *дев'ятиголовий*, *п'ятиглавий*, *триглавий* тощо. Творення неоло-

гізмів за такою схемою пояснюється більшою понятійною і естетичною місткістю слів-комполітів порівняно з простими словами.

Складні прикметники з компонентами *-крил*, *-главий*, *-глав*, *-зорий* є поетично маркованими й у словниках подаються з поміткою «поет.». У мові поезії ХХ століття список поетизмів збільшується. Чільне місце серед них посідають композити з другою частиною *-зорий*, що містить сему «очі, погляд», як, наприклад, *бистрозорий*, *блакитнозорий*, *наївнозорий*, *ніжнокорий*, *пекельнозорий*, *спокійнозорий*, *чорнокорий* тощо.

Наведемо приклад тексту-оригіналу «Три сини» та його переклад.

– Ой, мамо! – каже перший **кароокий**, -> ...
 <- Ой, нене! – каже другий **чорногрекий**, -> ...
 <- Ой, мати! – каже третій **низькобровий**> ...

*'Old Lady,' said the youngest son, dark-browed,>...
 < ... The first son's **sabre flashed**,> ...
 < ...the second son's **sabre slashed**,>...
 < ... the third son **drew his blade**...
 «Три сини»*

У цьому фрагменті відзначимо важливість перекладів епітетів *кароокий*, *чорногрекий*, *низькобровий*, який характеризує трьох синів. В українському звучанні синестезійний троп набуває виражальної функції, тобто конкретизує кожного з трьох синів, передаючи в такий спосіб настрої, стан, відчуття. Перший епітет *кароокий* не є неологізмом, проте його переклад *“dark-browed”* звучить як неологізм в англійській мові, адже перекладач, замість *“dark-eyed”*, ужив *“dark-browed”*. Натомість неологізми *чорногрекий*, *низькобровий* у тексті перекладу опущено. Проте перекладачу вдалося передати настрої синів, удаючись до асонансу:

*The first son's **sabre flashed**,
 the second son's **sabre slashed**,
 the third son **drew his blade**...*

П. Тичина збагатив літературну мову також неологізмами-дієсловами, утвореними від іменників: *акордитись*, *брунчати*, *глибитися*, *дипломатити*, *закучерявитися*, *збутонити* й багато інших. Наприклад: *Ще половіє злотом хвиль на сонці жита риза / Rye lays in gold waves, a rich brocade* («Іще пташки»).

С. Комарницький під час перекладу намагається зберегти високий ступінь метафоризації.

*Закучерявилися хмари.
Лягла в глибинь блакить...*

*The light is blue and unreachable,
(«Закучерявилися хмари»).*

У цьому вірші дієслівний зворот-неологізм «*закучерявилися хмари*» перекладено без збереження інноваційності лексичної одиниці, проте дотримано високу образність: *“The light is blue*

and unreachable”. Такий перекладацький прийом М. Фока (Фока, 2014) називає «вертикальні ходи».

Синестезійно-асоціативне відчуття П. Тичини простежуємо в таких поетичних рядках:

*Шумить жито, **сніва**,
Заохочує **жить**.
Вітерець **повіва**
Жито хилить, п'янить.*

*The rye **sings** and whispers
Wanting to live
Bowed with the breeze
Sways drunkenly and **waves**
(«Де тополя росте»).*

У досліджуваному фрагменті вірша перекладачеві С. Комарницькому вдалося передати метафоричність, проте не збережені деякі лексичні деталі, наприклад, П. Тичина вживає не «*повіває*», а «*повіва*», не «*співає*», а «*співа*», що не відображено в перекладі англійською.

4. Висновки

На нашу думку, труднощі адекватної передачі індивідуально-авторських неологізмів викликані гетерогенністю їх конотативного потенціалу: по-перше, внутрішньо-текстовим (закодованою в тексті інформацією для суб'єктивної інтерпретації автором змісту знака в тексті), по-друге, позатекстовим (культурно обумовленою пресупозицією (попереднім припущенням автора)). Проведений аналіз засвідчує унікальність поезії П. Тичини, яка полягає в синестезійній природі, тобто намаганні поета передати художнім словом барвисту панораму життя, у якому музично-живописно поєднується ліризм і трагізм. Із цією метою поет сміливо використовує лексичні інновації. У плані перекладу ми дійшли висновку, що неологізми П. Тичини, відтворені М. Найданом та С. Комарницьким англійською мовою, мають різну ступінь точності.

Нагромадження теоретичного й практичного матеріалу з проблем неологізмів у царині перекладацьких студій закономірно зумовило потребу системного підходу до їх дослідження як складного явища – індивідуально-авторської номінації, що може стати перспективним напрямом перекладацьких досліджень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вокальчук Г.М. Словотворчість українських поетів ХХ століття : монографія. Острого : Острозька академія, 2008. 536 с.
2. Бурда-Лассен О.В. Переклад як процес декодування ментальної ідентичності нації (на матеріалі українських і німецьких етнолексем міфологічного походження) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2005. 20 с.
3. Пермінова А.В. Перекладацька рецепція сучасної американської поезії : монографія. Київ : ВД Дмитра Бураго, 2015. 352 с.
4. Ранні збірки поезії Павла Тичини. *The Complete Early Poetry Collections of Pavlo Tychyna* / переклад, передмова від перекладача і примітки Михайла Найдана. Львів : Центр гуманітарних досліджень Львівського національного університету, 2000. 430 с.
5. Тичина П.Г. Де тополя росте : Павло Тичина / переклад з української Стефана Комарницького. Київ, 2012. 47 с.
6. Фока М. Синестезійність поетичного слова П. Тичини в англомовному перекладі. *Наукові записки «Studia in honorem»* / Кіровоград. держ. ун-ту. Вип. 111. Кіровоград, 2014. С. 219–225.
7. The «Tychyna-English» project. Pavlo Tychyna in modern English version. URL: http://udpu.org.ua/viewpage.php?page_id=340&lang=en (дата звернення: 20.03.2020).

REFERENCES:

1. Vocalchuk G. M. (2008). *Slovotvorchist ukrainykh poetiv XX stolittya [The word creation of Ukrainian poets of the 20th century]*: Ostrog: Ostrogska akademiya. 536 p.
2. Burda-Lassen O. V. (2005). *Pereklad yak protses dekoduvannya mentalnoi identychnosti natsii (na materialii ukrainykh i nimetskykh etnoleksem mifologichnogo pohodzhennya) [Translation as a process of decoding the mental identity of a nation (based on the material of the Ukrainian and German ethnolexes of mythological origin)]*: Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv National Taras Shevchenko University. 20 p.
3. Perminova A. V. (2015). *Perekladatska retsepcia suchasnoi amerykanskoj poezii [Translation Reception of Modern American Poetry]* K.: VD Dmytra Burago, 2015. 352 p.
4. Ranni zbirky poezii Pavlo Tychyna (2000) [pereklad I peredmova vid perekladacha I prymitky Muhaila Naidana]. [*The Complete Early Poetry Collections of Pavlo Tychyna*] Lviv: Tsentr hymanitarnogo doslidzhennya natsionalnogo universytetu. 430 p.
5. Tychyna P. G. (2012). *De topolya roste: Pavlo Tychyna. [Pereklad z ukrainskoi Stephana Komarnytskogo]. [Where the poplar grows]* K.: Ukraina Kyiv. 47 p.
6. Phoka M. (2014). *Synestheiniist poetychogo slova P. Tychyny v anglomovnomu perekladi [The synesthesia of the poetic word P. Tychyna in the English translation]* // *Naukovi zapysky «Studia in honorem» Kirovograd. derzh. universytetu. Vyp. 111. Kirovograd. P. 219–225.*
7. *The «Tychyna-English» project. Pavlo Tychyna in modern English version.* Retrieved from http://udpu.org.ua/viewpage.php?page_id=340&lang=en.

Стаття надійшла до редакції 03.03.2020
The article was received March 3, 2020